

A „Vörös zászló hőseinek útján” mozgalomról

A felnövekvő nemzedék nevelésében különös jelentősége van a szocialista hazafiság tudata és érzése kifejlesztésének. Ez a személyiség vonás — mint alapvető életérzés — a hordozóit késszé teszi a hazát alkotó közösség érdekeinek szolgálatára, a szellemi, erkölcsi és fizikai ereje legteljesebb mozgósítására.

A szocialista hazafiság és a részét alkotó munkás nemzetköziség az átfogó jellege miatt csak a nevelés valamennyi tényezője céltudatos, együttes hatásának eredményeként alakulhat ki.

Az úttörő mozgalom születése pillanatában felismerte a szocialista hazafiságra nevelés társadalmi jelentőségét, ezért egyik legfontosabb célkitűzésének tekinti a gyermekek ilyen irányú nevelését.

A jelkép, példakép, eszménykép rendszerét a hazafias nevelés szolgálatába állította, de felhasználja céljai eléréséhez a romantikus mozgalmait, akcióit és a nemzeti nemzetközi ünnepeinket.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának ünneplésével rendkívüli lehetőség kínálkozik az úttörő mozgalomnak a gyermekek szocialista hazafiakká nevelésére. Az ünnepségsorozat keretein belül alkalom nyílik a hazafisággal összefüggő ismeretek nyújtására, érzelmi hatás keltésére, cselekedtetésre. Az utóbbi azért lényeges, mert a gyermekek társadalmi tevékenysége mindenkor hasznos eszköze, egyben eredménye és mércéje is a hazaszeretetnek.

Az Úttörő Szövetség, felismerve az évforduló ünneplésében rejlő nagyszerű nevelési lehetőségeket, a gyermekek fejlettségi szintjét és érdeklődési szféráit figyelembe véve, gondosan megtervezte a „Vörös zászló hőseinek útján” mozgalmat.

Az úttörő szervezeteknek ez a nagyszerű megmozdulása a Nógrádban élők számára külön jelentőséggel bír, mivel 1966. szeptember első napjaiban Salgótarjánból, a munkásmozgalom kiemelkedő helyéről indult el.

Zászlódíszbe öltözött városunkban összegyűlt az ország több mint 250 úttörő küldöttje, hogy találkozzon a harcokban edzett forradalmárokkal, új életünk fáradhatatlan építőivel, és az ifjúság vezetőivel. A Zója ligetben rendezett több ezer fős találkozóról röpítette a televízió, a sajtó az ország összes kisdobosához és úttörőjéhez a „Vörös zászló hőseinek útján” mozgalom elindítását célzó felhívást. Nagy hatással volt a találkozón részt vevő úttörőkre, hogy a vörös zászló által jelképezett eszmék megismerésére, tisztelésére, védésére, a Rákóczi és az 1848-as szabadságharc, a Tanácsköztársaságért harcoló csepeli vörös ezred és a nógrádi partizánok sok harcot látott zászlói alól szólították fel őket éppen azok az emberek, akik egész életükkel küzdöttek a szabadságért, az emberi haladásért.

Az ünnepélyes indítás, a felhívás körülményei és tartalma vonzóvá, romantikussá tette a gyermekek szemében a mozgalmat. A gondosan megtervezett akciók, a lán-

colatot alkotó szakaszok a hazafias nevelésnek konkrét formát, keretet adtak. Lehetővé vált az úttörő közösségek érzelmi, értelmi és akarati nevelő hatásának kibontakoztatása.

Az egyes akciók által e mozgalom keretén belül szerves egységbe illeszkedett nemzeti történetünk, a munkásmozgalom harca, a Nagy Októberi Szocialista Forradalommal megindult társadalmi átalakulás és napjaink fő küzdelme, a két világrendszer harca.

A mozgalom feladatainak megoldása során a gyermekek olyan fontos kérdésekre kaptak választ — természetesen életkori szintjüknek megfelelően — mint a forradalmi elmélet és gyakorlat kölcsönhatása, a munkások nemzetközi érdekességéből fakadó szolidaritásnak szükségessége a forradalmi harcokban, a Szovjetunió szerepe a népek felszabadításáért, a békéért vívott küzdelemben.

Az úttörők a kutatások, gyűjtések, találkozások segítségével betekintést nyertek az elmúlt idők küzdelmeibe. Ezek feltárása arra is ráébresztette a gyerekeket, hogy a haza, a dolgozók érdekeit nem lehet másként szolgálni, mint ezek ellenségei elleni harccal, gyűlölettel.

Az egyes akciók során — amelyekről később részletesen szólok — az úttörőknek nemcsak a hazafias ismeretei gyarapodtak, hanem formálódtak érzelmi viszonyulásaik is. Az őrsi naplók feljegyzései mutatják milyen szeretet, tisztelet fejlődött a olyan idős kommunisták iránt, akik vállalták a társadalom haladásáért folytatott küzdelmet. A gyerekek feljegyzései között megtaláljuk az előzőekben ismertetett vonások ellenkezőjét is, a háborús kardcsörtetést folytatókkal szembeni gyűlöletet.

Az ismeretek, az érzelmek, a naplókba írt szavak, kis történetek megörökítése mellett jelentkezett a cselekvéseikben, állásfoglalásaikban megnyilvánuló szocialista hazafiság és munkás nemzetköziség is. Csaknem minden őrsi naplóban ott található a felírás „Békét Vietnamnak”, vagy „Tiltakozunk az amerikai agresszió ellen”. Az 177 sz. Petőfi Sándor úttörőcsapat Bolygó őrsének tagjai összejevetelünkön elhatározták, hogy mélyebben megismerik Vietnam földjét, népét, harcát és közös munkával szerzett pénzüket elküldik a vietnami gyerekeknek.

A „Vörös zászló hőseinek útján” mozgalom nevelő hatása leginkább az egyes szakaszok gyermeki megnyilvánulásain vizsgálható és mérhető. A mozgalomba minden úttörő és kisdobos önként jelentkezhetett, a közösséget, a szocialista hazát szolgáló tettekkel és jelentkezési emlékek készítésével. A nemes tettek díszes feljegyzéseit, a tárgyi emlékeket az őrsök, az egyes pájtások szeptember 29-én, a Fegyveres Erők Napján adták át a csapatok vezetőinek.

Érdemes néhány pillantást vetni a vállalt és teljesített munkákra. Igen sok úttörő őrs vállalta az iskola udvar tisztántartását, iskolakert gondozását, a szertárak rendezését, kiegészítését, a tanterem otthonossá tételét. Még többen voltak akik a lakóterület, a község gondjainak megoldásából vállaltak részt, park gondozás, fásítás, vízlevezető árok tisztítás, gyalogjáró rendbeszedés és hasonló formákban. Olyan őrsökkel is lehetett találkozni, akik a termelő egységekben végeztek erejükhez mért munkát. Az 1654-es Petőfi Sándor úttörőcsapat Vörös csillag őrsé pedig a vöröskatonák sírjának rendbentartását végezte és végzi. Az úttörők ezekkel a nemes tettekkel bizonyították, hogy készek a mozgalom feladatainak teljesítésére.

A gyermekek érzelmeit, gondolatvilágát még gazdagabban kifejezték a kiállításokon is bemutatott jelentkezési emlékeik. Rendkívüli ötletességgel formálták meg felszabadulásunkat, a Szovjetunióhoz fűződő baráti kapcsolatainkat, a munkásmoz-

galom nemzetközi küzdelmeit, a vietnami felszabadítók iránt érzett szolidaritásukat jelképező emléktárgyakat. Albumokban, festményeken és rajzokban örökítették meg az újjáalakult életünket, a lakóterületük fejlődését, az úttörők életének szépségét.

A legkiválóbb pedagógusok viszont felismerték azt a rendkívüli nevelési lehetőséget is, amely a Fegyveres Erők Napja „úttörő csapatzászló ünnepévé” tételében rejtett. A kínálózó alkalmat — az ünnesség előkészületeit, megrendezését az előzőekben ismertettekkel egységbe ötvözve — felhasználták az úttörő jelképek jelentésének, eszmehordozó szerepének mélyebb megértésére, az érzelmi kötődés szilárdítására.

A zászlóról tartott beszélgetések, a vörös zászló eszméiért egy életen át kitarással küzdőkkel — internacionalisták, kommunisták — rendezett találkozások erős hatást gyakoroltak az úttörőkre. A fegyveres testületek által adott zászlók avatása, a csapatzászlók és úttörő jelképek méltóbb elhelyezése hozzájárultak, hogy a nemes eszmék jelképei nagyobb helyet kapjanak a gyermekek formálásában.

Az eddig elért hatást — több tényező mellett — jól mérhetjük azon is, hogy az úttörők naplóiban, szabad tematikájú rajzaiban (a pszichológiából ismert a rajzok személyiség tükröző szerepe) díszítő, vagy funkcionális elemként az elmúlt évben gyakrabban találkozhatunk a vörös, a nemzeti színű, vagy éppen az úttörő élethez kötődő őrsi és raj zászlókkal.

A „Vörös zászló hőseinek útján” mozgalom akcióiban könnyen felismerhettük a szocialista hazafiság teljes tartalmának a megragadását. Az eszközök és módszerek oldaláról megközelítve viszont egy jól kidolgozott rendszerbe illeszkedést tapasztalhattuk. Külön említést érdemel a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembe vétele és az öntevékenység szélekörű kibontakoztatására ösztönzés.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom, a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulása évfordulóin tartott megemlékezéseket, a párt IX. kongresszusának köszöntését, a „Köszöntjük pártunkat” akció fogta össze. Jelszökeént „A párttal, a néppel egy az utunk” ismert forradalmi dal sorát választották. Ez az akció jó lehetőséget nyújtott az emberiség életében új korszakot nyitó 1917-es oroszországi forradalom jelentőségének, hatásának ismertetésére, a kommunisták célkitűzéseinek megismertetésére. A párt IX. kongresszusa előkészületeiben való tevékeny részvétel — a társadalmi munkaakciók, a találkozók, az anyaggyűjtések, a műsoradás — az események figyelemmel kísérése, a gyermeki kérdések megválaszolása gazdagította az úttörők társadalomra vonatkozó ismereteit, élményszerűen kapcsolta őket a helyi és országos eseményekbe. Közlebb kerültek a gyerekek a párt, a kommunisták helyes megítéléséhez, a szocialista építés feladatainak megértéséhez.

Az erős hatást akkor érezzük csak igazán, ha beszélgetünk a gyerekekkel a forradalmi témájú akadályversenyeknél, harci túránál, ha többet halljuk énekelni a forradalmi dalokat, vagy ha elolvassuk az őrsi naplókba bejegyzett őszinte, gyermeki gondolatokat az idős kommunistákkal folytatott beszélgetésekről. Ezekben a megnyilvánulásokban szembetűnik az elmúlt idők csodálata, a forradalmi tetteket elkövetők tisztelete és a nagy elhatározás: ők is valami nagyot akarnak tenni, ámúlatba kívánják ejteni a világot.

A „Harsan a kürtszó” akció, amely a téli időszakot ölelte fel, elsősorban a tanulás, a kulturális tevékenység felé fordította a figyelmet. Ennek támogatásában már sokkal egyértelműbbnek bizonyult a nevelők és szülők támogatása. Ma már senki előtt nem kétséges, hogy a tanulás, a kulturális szint emelése előnyös a tanulók fejlődése szempontjából. Ez egyszerűbben érthető, mint a mindenoldalúan fejlett sze-

mélyiség kialakításához szükséges sokirányú hatások megszervezésének, bonyolult feladata. Itt látszólag kevesebb a világnézeti és politikai ütközőpont is. Nem csoda, hát ha az akció szinte emelődjévé vált a tanulásnak. A tantárgyi vetélkedőkre készülő úttörők közül sokan vettek kezükbe az iskolai órán tanultak kiegészítésére ismeretterjesztő könyveket, lexikonokat. A megye csapatszintű vetélkedőjén közel 15 ezer gyermek vett részt, ilyen az úttörő mozgalom fennállása óta még nem volt. Az országos orosz nyelvi versenyt is a zagyvapálfalvi Rátkai Judit nyerte, aki jutalmu egyhónapos táborozáson vett részt a krimi Artyekben.

A „Ki mit tud” keretein tovább gazdagodtak az úttörők ismeretei. Emlékezetükbe idézték a haza tájairól, történelmi hagyományairól, kulturális kincseiről tanultakat, hallottakat. Mindezt kiegészítették az akció jelszavának — „Pajtás daloljunk szép magyar hazánkról, — szellemében rendezett kulturális szemlék, bemutatók. A műsorok nagy része szervesen illeszkedett a mozgalom légköréhez. A nagy eseményeket művészi formában tükröző alkotásokat mutattak be az úttörő szólisták és művészeti csoportok.

Helyesen kapcsolódott itt egybe a haza építéséhez, védelméhez elengedhetetlen műveltség gyarapítására ösztönzés, életünk szépségeinek, gazdaságának megmutatásával. A kulturális rendezvények pedig mint mély élmények hagytak kitörölhetetlen nyomokat a gyermekek életében.

Alig néhány hét múlva a nemzeti történelmünk három tavaszi forradalmát — 1848, 1919 és 1945 — eseményeit állította az emlékezés a hazafias nevelés középpontjába. A „Három tavaszt ünnepelünk” akció, a „Pirosló arccal és piros zászlókkal” jelszavának hangulata, a tavasz közeledte lázba hozta az úttörőket. Az előző időszak kutatása, tanulása után a cselekvésre került a sor. Emléktúrák, akadályversenyek, nagyszabású harci játékok, történelmi nevezetességű helyekre tett kirándulások, fáklyás felvonulások, ünnepélyes táborítések gyújtása közben emlékeztek a kisdobosok és úttörők a nagy idők bátor tetteire. Sok helyen szóba kerültek e harcok gyermek hősei. Ilyenkor itt-ott még sóhajok is felszálltak, hogy most ilyen nagy tettekre miért nincs szükség. A nevelők, a katonatisztek, a többszörösen kiütnetett harcosok ilyenkor példák segítségével igyekeztek megértetni; ma milyen helytállásra van szükség, és bizonyították, hogy ez aligha kisebb a történelem által feljegyzett tetteknél.

A helyes tanácsok hallatán, a figyelő szempárok láttán önkéntelenül felidéződött az emberben az ifjúság fogadatlan prókátorainak destruktív hangja, a „ne szólj szám, nem fáj fejem”, „csak magaddal törődj”, „igyekezzél bevágódni” stb., minden nemes emberi szándékot és törekvést gúzsba kötő, hamis frázis. Vajon fel tudjuk-e kellően vértetni ezekkel szemben leányainkat és fiainkat?

A hamis gondolatok és nézetek befolyása elleni együttes fellépésre a különböző nevelési tényezők — család, iskola — jó lehetőséget biztosít. Az ifjúsági szervezet megmozdulásai biztosíthatják a gyermekek helyes szándékainak kibontakoztatását, a kornak megfelelő cselekvésben való realizálását.

A „Lenini zászló alatt” elnevezésű akcióval megkezdődött előkészítés a Nagy Októberi Szocialista Forradalom ünnepeire. Lenin születésnapjának megünneplésére készülve az úttörők és kisdobosok igen sok történetet, verset olvastak, nem egy helyen albumokat készítettek a forradalom vezérének életéről. Ezek a foglalkozások jól segítette a példakép választásában és eszménykép kialakításában.

A foglalkozásra meghívott internacionalista harcosok, idős kommunisták elmondták, annakidején hogyan indította őket cselekvésre Lenin eszméje. Ismertették milyen hatást gyakorolt rájuk az októberi forradalom eseményeinek híre. Itt kezdtek közelebbről is megérteni a gyermekek az elnyomottak forradalmának nemzetközi jelentőségét. Egy kicsit talán azt is, hogy a jelen eredményeinek forrása a múlt történelmének haladást szolgáló eseményeiben rejlik. A gyermeknap idejére már nagyarányú levelezés indult meg a magyar és szovjet gyermekek között. Megyénkből több mint háromezer úttörő gondolatait vitte a posta az évfordulóra készülõ szovjet pionirokhoz.

Ezek már mintegy elõkészítést is jelentettek a szeptember 3-án Gyõrbõl induló Auróra akciónak. Itt kétnapos programon megyénk gyermekeit 20 kiváló úttörõ képviselte. A legfõbb cél ez alkalommal a munkás nemzetköziség gondolatának megértése, gyermeki közelségbe hozása. Az úttörõ szervezetek a cél eléréséhez a pedagógia eszközeinek és módozatainak gazdag tárházával rendelkeznek. Az Auróra makettjének elkészítése a „ki tud többet a Szovjetunióról” vetélkedõk, a szovjet nép életével összefüggõ mûvészi mûsorok elõadása, a szovjet pionirok megajándékozása az együttérzésüket, az egy közösségbe tartozásukat kifejezõ apró tárgyakkal, emlékekkel. A Szovjetunióban járt, tanult emberekkel való találkozás, a november 7-én Szovjetunióba utazó úttörõk élménybeszámolói olyan események lehetnek, amelyek kitörõlhetetlen nyomokat hagynak a tanulók életében. Az egyre szaporodó benyomások, élmények biztos alapot jelentenek az érdekegységünket bizonyító számtalan tény befogadásához, meggyõzõdésé érleléséhez.

A mozgalom állomásain végighaladva látszik csak igazán, milyen ügyesen ötvözõdött itt egybe az emberiség, a haza, az egyén érdeke. Mindez milyen sok oldalról megközelítve éri a gyermekeket, átszövi élete, tevékenysége minden mozzanatát. A hazafias nevelés itt valóban a nevelés egészét átfogó célú lesz. Olyan célú, amely megvalósulása után, a szocialista hazafiság, személyiség vonás formájában, cselekvésre ösztönzõ erõként mûködik az egyén életében.

Az úttörõ mozgalomnak ez a gondosan megtervezett akciósorozata ismét bizonyította, a szövetség a nevelés legkiválóbb mûvelõire építve, gyermeknevelésünk általános céljai elérése érdekében milyen nagyszerûen tudja kombinálni a szocialista pedagógia ma már gazdag tárházában megtalálható eszközöket.